

Redovisning av uppdrag om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2015/2016

Härmed redovisas omfattning och användning av statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2015/2016 enligt förordningen (2011:947) om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning.

På Skolverkets vägnar

Joakim Feldt
Avdelningschef

Gustaf Åhman
Undervisningsråd

Innehåll

Innehåll	2
Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Gymnasial lärlingsutbildning.....	4
Främja lärlingsutbildning.....	4
Gymnasial lärlingsutbildning	5
Antal elever och utbetalt statsbidrag.....	5
Bygg- och anläggning fortsatt populärast	6
Högre andel män i de senare årskurserna	8
Elever övergår till lärlingsutbildningen.....	9
Elevantalet förändras mellan terminerna	10
Gymnasial lärlingsanställning.....	10
Så har statsbidraget använts	11
Utvecklingskostnader används främst för lärlingssamordning	11
Ersättning till arbetsgivare har ökat	13
Vanligaste arbetsgivaren är ett aktiebolag.....	13
Bidrag för utbildade handledare	15
Kommunerna söker mer	15
Lägre bidrag på hösten	15
Stor spridning mellan program.....	16
Uppföljning av utbetalat bidrag läsåret 2014/2015	17
Stickprovskontroller.....	18
Bristfällig kvalitet på inrapporterade uppgifter	18
Främja lärlingsutbildning	19
Bidrag har beviljats till 24 kommuner.....	19
Fler lärlingar på lång sikt	19
Nya yrkesområden och informationsinsatser	20
Vilka insatser antas ge effekt?	21
Bilaga 1	22
Bilaga 2	23
Bilaga 3	24
Bilaga 4	28
Bilaga 5	29

Sammanfattning

Statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning har läsåret 2015/2016 beviljats för följande ändamål:

- 84 mkr för huvudmännens utvecklingskostnader av utbildningen.
- 359 mkr för ersättning till elevernas arbetsgivare.
- 15 mkr till arbetsgivare för utbildade handledare.
- 21 mkr för insatser för att främja gymnasial lärlingsutbildning (kalenderåret 2016).

Sammanlagt deltog 8 682 elever i gymnasial lärlingsutbildning vårterminen 2016, vilket är en ökning med nästan 1 100 elever sedan föregående år. Skolverket bedömer att antalet elever i gymnasial lärlingsutbildning kan uppgå till 10 000 individer under nästa läsår. De 24 kommuner som mottagit bidrag för att främja lärlingsutbildning har prognostiserat att de kommer att öka antalet elever i utbildningen med drygt 1 500 individer på två års sikt.

Bygg- och anläggningsprogrammet är som tidigare år populärast, följt av handels- och administrationsprogrammet och fordons- och transportprogrammet. 37 procent av de gymnasiala lärlingarna är kvinnor och 63 procent är män. Andelen manliga elever är lägst på hantverksprogrammet (11 procent) och högst på VVS- och fastighetsprogrammet (97 procent).

Av de 84 miljoner kronor som gått till huvudmännens egna utvecklingskostnader används fortsatt störst andel till löner för lärlingssamordnare. Pengar för huvudmännens ersättning till arbetsgivare ökade i relation till andra delar av bidraget i jämfört med föregående år till 359 miljoner kronor. 99 procent av huvudmännen beviljades bidrag för sådana kostnader.

Omkring en tredjedel av huvudmännen har beviljats statsbidrag om sammanlagt 15 miljoner kronor för utbildade handledare. Vårterminen 2016 lämnades bidrag för sammanlagt 2 010 elever vars handledare genomgått antingen Skolverkets webb utbildning eller motsvarande utbildning på en skola eller vid ett lärosäte. Antalet är en fördubbling jämfört med föregående år. Mer än hälften av bidraget betalas ut för handledare som gått Skolverkets webb utbildning. Myndigheten bedömer att webb utbildningen möjliggör att fler handledare framöver kan komma att utbildas.

Bakgrund

Statsbidraget regleras i *förordningen (2011:947) om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning*. Enligt förordningen ska Skolverket till Regeringskansliet senast den 1 oktober varje år redovisa omfattningen av utbetalat statsbidrag och hur bidraget har använts. Skolverket ska även utvärdera bidragets effekter.

Skolverket fördelar två olika statsbidrag inom ramen för förordningen; bidrag för gymnasial lärlingsutbildning och bidrag för att främja lärlingsutbildning.

Gymnasial lärlingsutbildning

Skolverket fördelar bidraget till huvudmän för elever som deltar i en gymnasial lärlingsutbildning. Bidraget betalas ut terminsvis efter ansökan av huvudmannen.

Från och med den 1 juli 2011 finns gymnasial lärlingsutbildning som ett alternativ inom gymnasieskolans yrkesutbildning. Dessförinnan genomfördes utbildningen som en försöksverksamhet. Utbildningen leder till samma yrkesexamen som ett skolförlagt yrkesprogram.

Statsbidrag lämnas med högst 28 750 kronor per elev och termin. Bidraget är uppdelat enligt följande:

- 5 000 kronor för huvudmannens utvecklingskostnader.
- 18 750 kronor för ersättning till arbetsgivare.
- 5 000 kronor för ersättning till arbetsgivare om elevens handledare är utbildad enligt *SKOLFS (2014:49) om krav för utbildade handledare*.

Det är möjligt att använda hela bidraget som ersättning till arbetsgivare, men det är inte möjligt att beviljas mer än 5 000 kronor per elev och termin i utvecklingskostnader. En förutsättning för statsbidrag är att det upprättas ett utbildningskontrakt mellan eleven (vårdnadshavaren), skolenheten och arbetsplatsen.

Främja lärlingsutbildning

Statsbidrag lämnas för att antalet elever inom gymnasial lärlingsutbildning ska öka alternativt att utbildningen ska kunna erbjudas. Bidraget kan sökas av en kommun eller flera kommuner i samverkan. I ansökan lämnas en beskrivning av den tänkta utvecklingsinsatsen och kostnaderna för denna. Vid bedömning av ansökan tar Skolverket hänsyn till i vilken grad utvecklingsinsatsen kommer att leda till fler lärlingar eller att lärlingsutbildning kommer till stånd samt huruvida insatserna ger en bestående effekt.

Inga på förhand fastställda beloppsgränser finns för fördelningen av statsbidraget. Skolverket bedömer istället rimligheten i insatsen och den angivna kostnaden i förhållande till målen i ansökan. Vid fördelningen av statsbidrag tar Skolverket också hänsyn till geografisk spridning av insatserna.

Gymnasial lärlingsutbildning

Skolverket betalade ut cirka 458 miljoner kronor i statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2015/2016. De kommunala huvudmännen erhöll cirka 222 miljoner kronor och de enskilda huvudmännen cirka 236 miljoner kronor.

Antal elever och utbetalt statsbidrag

Läsåret 2015/2016 beviljades sammanlagt 131 huvudmän statsbidrag. Hösten 2015 deltog 8 374 elever och våren 2016 deltog 8 682 elever i lärlingsutbildning. I tabell 1 visas antalet huvudmän, elever och utbetalt statsbidrag.

Tabell 1. Huvudmän, elever och utbetalt statsbidrag läsåret 2015/16

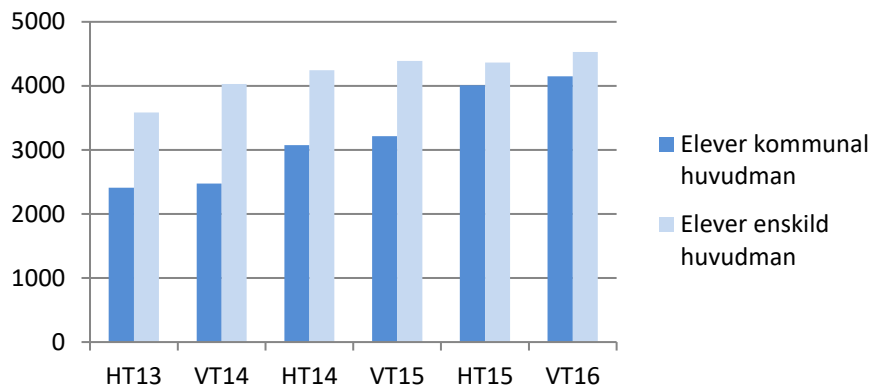
	Kommunala	Enskilda	Totalt
Antal huvudmän HT 2015	110	21	131
Antal huvudmän VT 2016	109	22	131
Antal elever HT 2015	4 039	4 335	8 374
Antal elever VT 2016	4 152	4 530	8 682

Statsbidrag HT 2015 i kr	117 935 606	125 585 933	243 521 539
Statsbidrag VT 2016 i kr	104 271 437	110 055 917	214 327 354
Totalt i kronor	222 207 043	235 641 850	457 848 893

Gymnasial lärlingsutbildning erbjöds i 135 av landets 290 kommuner hösten 2015, vilket innebär att lärlingsutbildning nu finns i nära hälften av landets kommuner i antingen kommunal eller enskild regi. Jämfört med föregående läsår har 21 kommuner tillkommit samtidigt som 6 stycken har fallit bort.

Antalet elever har ökat över tid, se diagram 1. Andelen elever som genomför utbildningen på en kommunal skolenhet har ökat från 40 procent hösten 2013 till närmare 50 procent hösten 2015. Skolverket bedömer att antalet elever inom gymnasial lärlingsutbildning kommer att öka nästa läsår till omkring 10 000 elever.

Diagram 1. Antal elever per huvudmannatyp 2013-2016

Bygg- och anläggning fortsatt populärast

Vårterminen 2016 läste flest elever, 25 procent, bygg- och anläggningsprogrammet. Fördelningen mellan programmen följer samma mönster som tidigare terminer. Det är fortsatt få lärlingar i gymnasiesärskolan. Tio huvudmän deltog med sammanlagt 19 elever vårterminen 2016. Antalet är en blygsam ökning jämfört med föregående läsår. Enligt huvudmännen är det svårare att hitta arbetsplatser till elever inom gymnasiesärskolan jämfört med gymnasieskolan, vilket kan bero på att arbetsgivare upplever mottagandet av gymnasiesärskoleelever som ett större åtagande eller att de saknar kunskaper om elevgruppen.

Tabell 2. Elever och program vårterminen 2016, årskurs 1-3

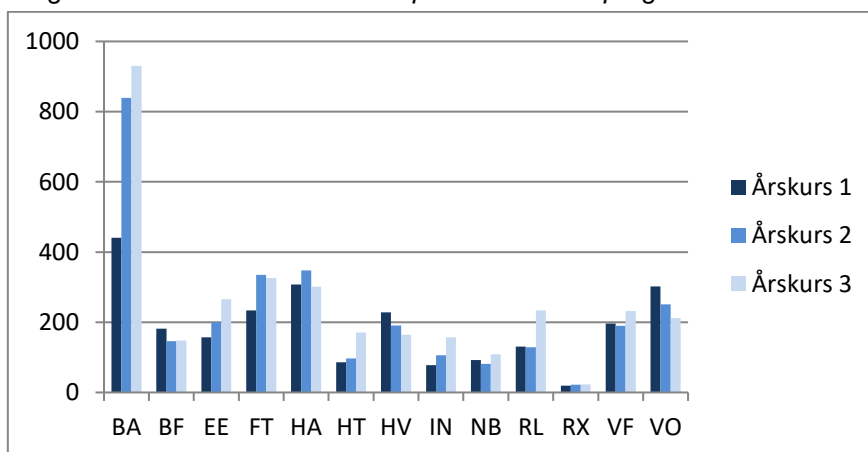
VT 16 År 1-3	Kvinnor		Män		Totalt
Program	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	
Bygg- och anläggningsprogrammet	238	11%	1 972	89%	2 210
Barn- och fritidsprogrammet *	354	74%	122	26%	476
El- och energiprogrammet	33	5%	591	95%	624
Fordons- och transportprogrammet	99	11%	796	89%	895
Handels- och administrationsprogrammet *	547	57%	410	43%	957
Hotell- och turismprogrammet	293	83%	61	17%	354
Hantverksprogrammet	517	89%	66	11%	583
Industritekniska programmet	21	6%	320	94%	341
Naturbruksprogrammet	227	80%	55	20%	282
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	268	54%	226	46%	494
RX-Flygteknikutbildningen	3	5%	61	95%	64
VVS- och fastighetsprogrammet *	17	3%	601	97%	618
Vård- och omsorgsprogrammet *	616	81%	149	19%	765
Gymnasiesärskolan *					19
Totalt	3 233	37%	5 430	63%	8 663

* Elever inom programmet har skyddade personuppgifter

I bilaga 4 redovisas antalet elever uppdelat per årskurs, kön och program.

Antalet elever är högre i årskurs 2 och 3 än i årskurs 1 men skillnaderna varierar mellan olika program, se diagram 2. På bygg- och anläggningsprogrammet ökar antalet elever mellan årskurs 1 och 2 stort.

Diagram 2. Antal elever fördelade per årskurs och program våren 2016

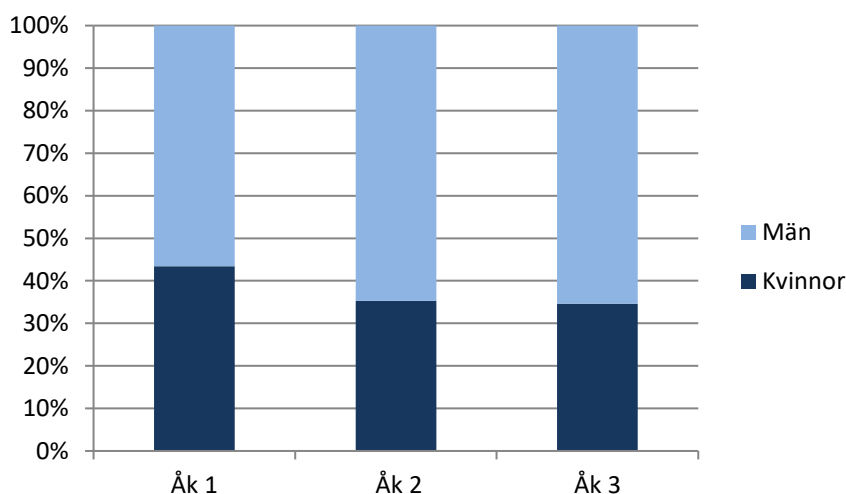
I bilaga 5 visas programbetäckningar för samtliga yrkesprogram

37 procent av eleverna i lärlingsutbildningen är kvinnor och 63 procent är män. I likhet med tidigare år läser flest män bygg- och anläggningsprogrammet medan kvinnor i högre omfattning läser hantverksprogrammet.

Högre andel män i de senare årskurserna

Andelen män tenderar att öka i de senare årskurserna. I årskurs 1 utgör andelen kvinnor cirka 43 procent för att sedan sjunka till drygt 35 procent i årskurs 3. I diagram 3 visas fördelningen mellan kvinnor och män de två senaste läsåren.

Diagram 3. Könsfördelning våren 2016

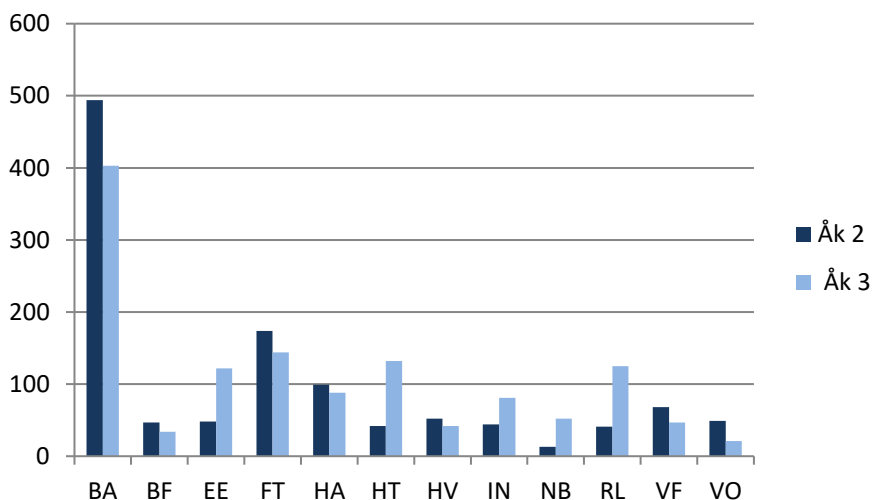

Att andelen kvinnliga elever minskar beror inte på att kvinnor avbryter utbildningen i högre utsträckning än män, istället är det antalet män som ökar i årskurs 2 och 3. En majoritet av eleverna som övergår till en gymnasial lärlingsutbildning i de senare årskurserna gör detta inom mansdominerade program, som bygg- och anläggningsprogrammet.

Elever övergår till lärlingsutbildningen

Sammanlagt deltar drygt 1 000 elever fler i gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2015/2016 jämfört med föregående läsår. Ökningen har främst skett i de senare årskurserna vilket beror på att huvudmän väljer att skriva över elever från skolförlagda yrkesprogram till gymnasial lärlingsutbildning. För gymnasial lärlingsutbildning finns ekonomiska fördelar, så som statsbidrag för utvecklingskostnader och ersättning till arbetsgivare. För eleverna som läser gymnasial lärlingsutbildning tillkommer dessutom en lärlingsersättning om 1 000 kronor i månaden från CSN under tiden som utbildningskontraktet gäller. Förfarandet med att skriva över elever till lärlingsutbildning är vanligast inom bygg- och anläggningsprogrammet, se diagram 4.

Diagram 4. Antal nytillkomna elever i årskurs 2 och 3, höstterminen 2015

I diagram 3 ovan visas antalet nya elever i årskurs 2 och 3 hösten 2015. Eleverna rapporterades inte i ansökan om statsbidrag våren 2015 och bedöms därmed i stor grad vara sådana elever som tidigare gick ett skolförlagt yrkesprogram och som i årskurs 2 eller 3 har skrivits över till en gymnasial lärlingsutbildning. Det är dock möjligt att det förekommer elever i diagrammet som tidigare gått en gymnasial lärlingsutbildning men som av någon anledning inte hade ett utbildningskontrakt våren 2015. De nytillkomna eleverna är inte jämt fördelade mellan huvudmännen utan koncentreras i hög grad till ett trettiotal huvudmän. Högst procentuell ökning av antalet elever i årskurs 2 och 3 har bygg- och anläggningsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

Elevantalet förändras mellan terminerna

Elevantalet förändras även mellan terminerna. Liksom föregående läsår var antalet elever högre under vårterminen jämfört med höstterminen men under läsåret 2015/2016 tillkom fler elever mellan terminerna än under tidigare år. Totalt tillkom 1 128 elever i ansökan för vårterminen 2016 varav mer än hälften, 632 elever, gick i årskurs 1. Samtidigt saknas elever som inrapporterats under höstterminen i vårterminens rapporteringar. Av eleverna som rapporterades i ansökningarna om statsbidrag hösten 2015 återfanns 90 procent i ansökningarna våren 2016 vilket är i nivå med föregående år. Det innebär alltså att 10 procent av eleverna som inrapporterades på hösten inte deltog i en gymnasial lärlingsutbildning våren 2016. Något färre elever avbryter utbildningen i årskurs 2 jämfört med i årskurs 1 och 3.

Att elever faller bort i inrapporteringen mellan terminer kan bero på att eleverna har övergått till ett annat gymnasieprogram eller avbrutit sina studier helt. Eleverna kan även ha läst teoretiska kurser under våren eller bytt arbetsplats och inte haft ett färdigt utbildningskontrakt vid tidpunkten för ansökan om statsbidrag. På grund av ovissheten kring elevernas rörlighet är det svårt att med säkerhet uttala sig om i vilken utsträckning eleverna fullföljer hela utbildningen. Elever som avbryter lärlingsutbildningen i årskurs 3 återgår troligtvis till det skolförlagda yrkesprogrammet. Nära var femte elev i årskurs 3 på el- och energiprogrammet och på hotell- och turismprogrammet 3 väljer att avbryta utbildningen under läsåret.

Gymnasial lärlingsanställning

Gymnasial lärlingsanställning är en anställningsform som infördes 2014 som innebär att den gymnasiala lärlingen får lön under tiden för det arbetsplatsförlagda lärandet. Våren 2016 hade tre kommunala huvudmän upprättat 16 lärlingsanställningar. Anställningarna avsåg främst el- och energiprogrammet.

Tabell 3. Gymnasial lärlingsanställning per program.

Program	Antal elever
El- och energi	12
Industri	2
Restaurang- och livsmedel	1
VVS- och fastighet	1
Totalt	16

Så har statsbidraget använts

Bidrag lämnas för huvudmannens kostnader för utveckling av lärlingsutbildningen och för ersättning till arbetsgivare som tar emot elever. Knappt 84 miljoner kronor av statsbidraget (18 procent) har använts till huvudmännens utvecklingskostnader, 359 miljoner kronor (78 procent) som ersättning till arbetsgivare och 15 miljoner kronor (3 procent) som ersättning till arbetsgivare för utbildade handledare. Drygt 196 miljoner kronor (43 procent) tilldelades två enskilda huvudmän, Praktiska Sverige AB och Thorégruppen AB.

Tabell 4. Utbetalat statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2015/2016

	HT 2015		VT 2016		Totalt
	Kommunala	Enskilda	Kommunala	Enskilda	
Utvecklingskostnader	19 568 935	21 582 943	20 279 775	22 435 917	83 867 570
Ersättning till arbetsgivare	94 503 469	102 725 500	76 866 662	84 695 000	358 790 631
Utbildade handledare	3 863 202	1 277 490	7 125 000	2 925 000	15 190 692
Totalt		243 521 539		214 327 354	457 848 893

Utvecklingskostnader används främst för lärlingssamordning

Statsbidrag för utvecklingskostnader lämnas med högst 10 000 kronor per elev och läsår. Bidraget avser huvudmannens kostnader för utveckling av den gymnasiala lärlingsutbildningen, till exempel lön för en lärlingssamordnare som koordinerar arbetsplatser eller kostnader för kompetensutveckling och kvalitetssäkring. Huvudmännen kan även ansöka om bidrag för ”övriga kostnader” vilka ska specificeras i ansökan. Det kan till exempel handla om kostnader för samordning och utvecklingsarbete på skolan, inköp av externa kurser, administration eller studiebesök.

I diagram 5 och 6 visas till vilka insatser kommunala respektive enskilda huvudmän har använt statsbidraget för utvecklingskostnader. Kostnader för lärlingssamordnare utgör den största andelen av förbrukat statsbidrag hos både kommunala och enskilda huvudmän, även om de enskilda huvudmännen avsatt en något större andel av bidraget till sådana insatser.

Diagram 5. Utvecklingskostnader kommunala huvudmän läsåret 2015/2016

Kommunala huvudmän

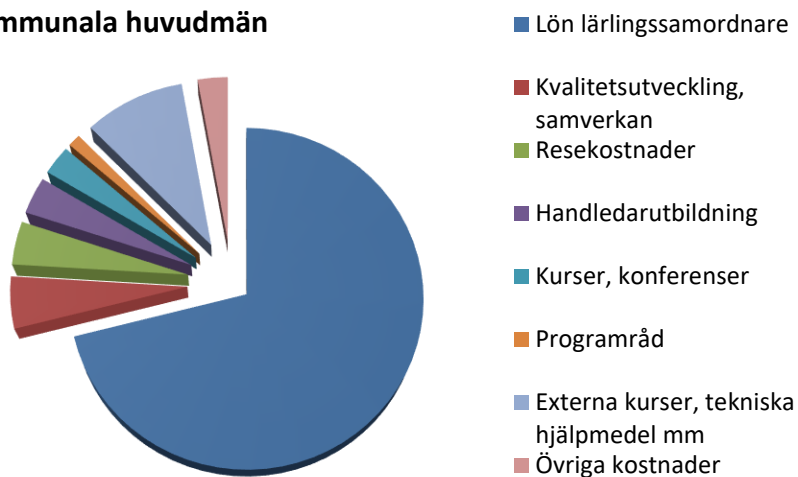
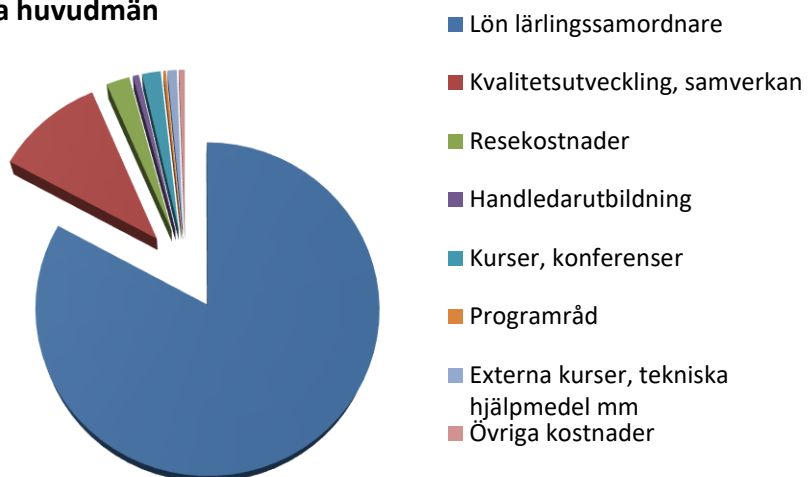

Diagram 6. Utvecklingskostnader enskilda huvudmän läsåret 2015/2016

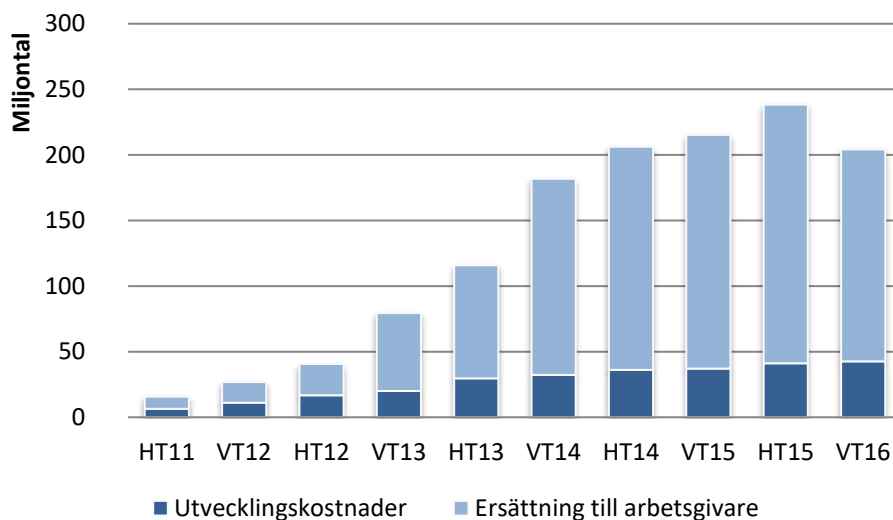
Enskilda huvudmän

Ersättning till arbetsgivare har ökat

Trots att bidragsnivån för ersättning till arbetsgivare sänktes våren 2016 har det totala utbetalade bidraget ökat läsåret 2015/2016 jämfört med föregående läsår eftersom antalet elever har ökat. I diagram 7 visas utbetalt bidrag sedan hösten 2011. Vid två tillfällen, våren 2013 och våren 2014, höjdes ersättningsnivån per elev till arbetsgivare.

Diagram 7. Totalt utbetalat statsbidrag per utgiftsområde, perioden HT 2011 - VT 2016

Majoriteten av huvudmännen väljer att ansöka om statsbidrag för ersättning till arbetsgivare. Liksom föregående år ansökte huvudmännen om bidraget för drygt 99 procent av eleverna. Det var därmed endast enstaka arbetsgivare som inte erhöll bidrag, varav de flesta var arbetsgivare utomlands. Våren 2016 genomförde 30 elever arbetsplatsförlagt lärande (apl) utomlands, samtliga i årskurs 3. Merparten av eleverna gick hotell- och turism eller restaurang och livsmedelsprogrammet. Hotell i Spanien var den vanligaste arbetsplatsen.

Vanligaste arbetsgivaren är ett aktiebolag

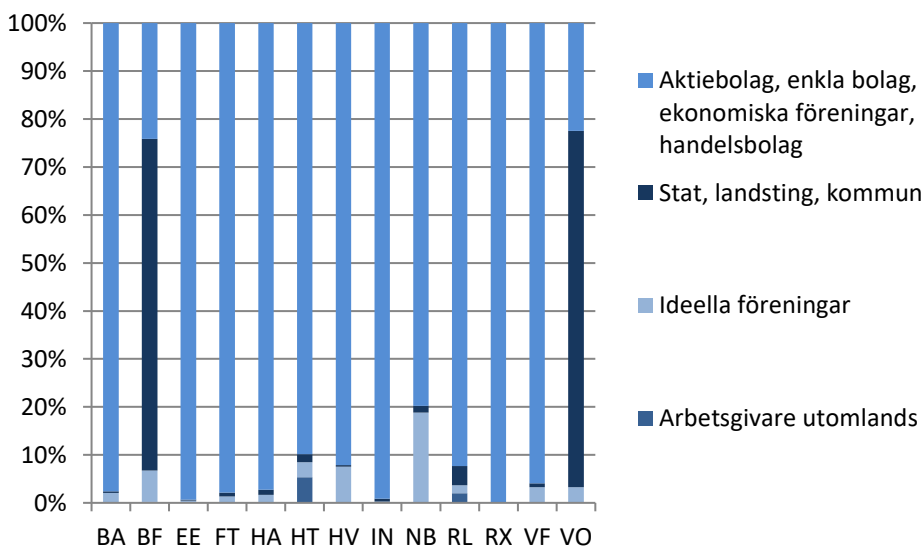
Tre av fyra arbetsplatser som tar emot elever drivs som aktiebolag, se tabell 5. Näst vanligaste driftformen är stat, landsting, kommuner eller församlingar.

Tabell 4. Bolagsformer bland arbetsgivare som tagit emot elever vårterminen 2016

Bolagsform	Antal elever
Aktiebolag	6 666
Stat, landsting, kommuner, församlingar	965
Ekonomiska föreningar	324
Ideella föreningar och stiftelser	269
Enkelt bolag	204
Handelsbolag, kommanditbolag och enkla bolag	173
Övriga	51
Arbetsgivare utomlands	30
Summa	8 682

Driftformerna varierar mellan arbetsgivare inom olika program. I diagram 8 har de åtta alternativen ovan slagits samman till fyra kategorier. Inom barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet är det vanligast att arbetsgivarna är statligt, kommunalt eller landstingsstyrda medan aktiebolag, enkla bolag, ekonomiska föreningar och handelsbolag dominerar bland arbetsgivarna inom de övriga programmen. Statistiken baseras på huvudmännens uppgifter om arbetsplatsernas organisationsnummer.

Diagram 8. Andel elever per bolagsform och program våren 2016*

* Gymnasiesärskolan ej medräknad

Bidrag för utbildade handledare

Statsbidrag lämnas med högst 5 000 kronor per elev och termin för ersättning till arbetsgivare om elevens handledare är utbildad. Handledaren ska då ha genomfört Skolverkets webbaserade handledarutbildning eller motsvarande utbildning på ett lärosäte. De kan också ha deltagit i skolans egen handledarutbildning, som på förhand ska ha godkänts av Skolverket. Sammanlagt beviljades bidrag för 1 503 elever hösten 2015 och 2 010 elever våren 2016, vilket är en dubblering jämfört med föregående läsår.

Skolverket har sammanlagt godkänt 36 handledarutbildningar som anordnats av 31 olika huvudmän.

Tabell 5. Beviljat statsbidrag per typ av utbildning och termin.

Typ av utbildning	Elever HT 2015	Elever VT 2016	Bidrag HT 2015	Bidrag VT 2016
Webbutbildning	865	1 290	2 958 549	6 450 000
Utbildning på skolan	542	560	1 853 796	2 800 000
Lärosäte	96	160	328 348	800 000
Totalt elever/kronor	1 503	2 010	5 140 692	10 050 000

Kommunerna söker mer

Omkring en tredjedel av huvudmännen beviljades bidrag för utbildade handledare. De kommunala huvudmännen ansökte om bidraget i högre utsträckning jämfört med de enskilda. Kommunerna ansökte om bidrag för 34 procent av sina gymnasiala lärlingar medan de enskilda sökte för omkring 13 procent av eleverna våren 2016.

Lägre bidrag på hösten

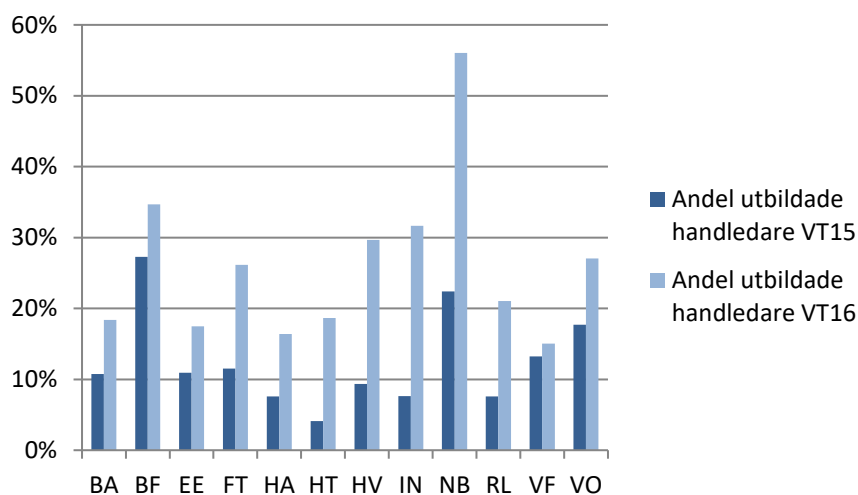
Hösten 2015 ansökte huvudmännen om mer medel än vad som fanns tillgängligt att fördela. Skolverket gjorde därför en neddragning för samtliga huvudmän vilket ledde till att det beviljade bidraget per elev uppgick till 3 416 kronor.

Våren 2016 reglerades inte längre statsbidraget för utbildade handledare i en särskild budget utan ingick i det större anslaget för gymnasial lärlingsutbildning. Detta innebar att ingen neddragning krävdes utan att statsbidrag kunde lämnas med maximalt 5 000 kronor per elev vårterminen 2016.

Fler handledare har avslutat en handledarutbildning; majoriteten har gått Skolverkets webbaserade utbildning. I diagram 9 visas ökningen mellan våren 2015 och

våren 2016. Störst ökning i andelen utbildade handledare har skett inom industri-tekniska programmet och naturbruksprogrammet.

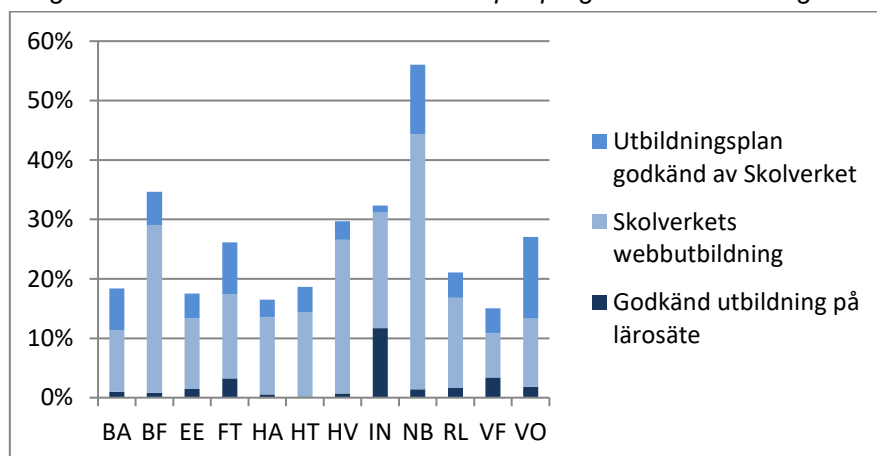
Diagram 9. Andel utbildade handledare, VT 2015 och VT 2016

Stor spridning mellan program

I diagram 10 redovisas andelen utbildade handledare per program och utbildningsform våren 2016. Det är möjligt att huvudmän avstår från att ansöka om bidraget trots att elevernas handledare är utbildade, till exempel inom vård- och omsorgssektorn där handledarna ofta är utbildade även om de inte nödvändigtvis uppfyller kraven i Skolverkets föreskrifter om statsbidrag. Tabellen ska därför tolkas med viss försiktighet.

Diagram 10. Andel utbildade handledare per program och utbildningsform, VT 2016

* Gymnasiesärskolan och RX-flygteknikutbildningen ej medräknad

Högst *antal* utbildade handledare finns på bygg- och anläggningsprogrammet och fordon- och transportprogrammet. Högst *andel* utbildade handledare finns dock inom naturbruksprogrammet och barn- och fritidsprogrammet. Andelen utbildade handledare är generellt sett högre inom kvinnodominerade utbildningar jämfört med mansdominerade. Lägst andel utbildade handledare återfinns inom vvs- och fastighetsprogrammet och handels- och administrationsprogrammet. I Skolverkets kontakter med huvudmän har det framgått att vissa yrkesgrupper har svårare än andra att avsätta tid för skolornas handledarutbildningar. Det finns även skillnader i hur högt handledarutbildningen prioriteras. Den webbaserade utbildning som Skolverket erbjuder innebär stor flexibilitet kring när utbildningen kan genomföras. Det kommer sannolikt leda till att fler handledare utbildas och att skillnaderna mellan programmen på sikt minskar.

Uppföljning av utbetalat bidrag läsåret 2014/2015

Enligt förordningen ska Skolverket följa upp hur statsbidraget har använts. Bidraget följs upp läsårsvis. I de fall huvudmännen inte har använt bidraget i enlighet med förordningen kan Skolverket återkräva medel. Av de 428 miljoner kronor som beviljades läsåret 2014/2015 återkrävdes drygt 15 miljoner kronor, motsvarande 4 procent, se tabell 6. De enskilda huvudmännen återkrävdes ett högre belopp jämfört med de kommunala, även sett i relation till elevantal. Drygt tre fjärdedelar av återkravet avsåg bidrag som en enskild huvudman skulle ha utbetalats till arbetsgivare.

Att statsbidraget för ersättning till arbetsgivare rekviderats men inte nyttjats kan bero på att eleven byter arbetsplats tidigt under terminen eller väljer att avbryta sina studier helt. Vissa huvudmäns bristfälliga rutiner för administration av utbetalningar kan också ha varit en faktor.

Tabell 6. Utbetalat bidrag och återkrav i kronor, läsåret 2014/2015

Läsåret 2014/2015*	Kommunala	Enskilda	Totalt
Bidrag utvecklingskostnader	30 425 772	42 820 655	73 246 427
Återkrav utvecklingskostnader	158 986	30 500	189 486
Bidrag ersättning arbetsgivare	114 194 508	204 100 717	348 295 225
Återkrav ersättning arbetsgivare	3 006 679	11 636 295	14 642 974
Bidrag utbildade handledare	4 670 357	1 999 643	6 670 000
Återkrav utbildade handledare	87 055	138 557	225 612
Totalt	3 252 720	11 805 352	15 058 072

* Inkluderar även försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning

Stickprovskontroller

Läsåret 2015/2016 genomförde Skolverket en stickprovskontroll med särskilt fokus på Praktiska Sverige AB och Thoréngruppen AB till följd av att Skolverket fått kännedom om tidigare oegentligheter. Återkrav beslutades om 28 750 kronor för ersättning till arbetsgivare som en kommunal huvudman helt eller delvis inte hade utbetalat.

Bristfällig kvalitet på inrapporterade uppgifter

Skolverket har jämfört antalet gymnasiala lärlingselever som rapporteras i den officiella statistiken med uppgifterna som lämnats i samband med statsbidragsansökan. Höstterminen 2014 noterades stora skillnader mellan de båda insamlingarna. Efter att Skolverket genomfört en riktad informationsinsats mot de skolenheter där elevantalet särskilt skilde sig åt, minskade höstterminen 2015 differensen mellan de båda insamlingarna. På riksnivå skilde endast 67 elever mellan den officiella statistiken och statsbidragsansökningarna. Att eleverna måste vara registrerade som lärlingar hos CSN och ha ett utbildningskontrakt för att få sin lärlingsersättning tros vara en förklaring till att eleverna i högre utsträckning rapporteras korrekt.

På grund av varierad kvalitet i inrapporterade uppgifter och då Skolverket tidigare uppmärksammats på flera fall av bristande kvalitet i nyttjandet av bidraget avser Skolverket under 2017 genomföra en mera detaljerad granskning kring hur bidraget har använts.

Främja lärlingsutbildning

Sedan 2014 lämnas statsbidrag till kommuner för utvecklingsinsatser som ska syfta till att öka antalet elever inom gymnasial lärlingsutbildning. Det kan antingen ske genom att antalet elever inom befintlig lärlingsutbildning ökar eller genom att lärlingsutbildning startar, antingen inom ett nytt yrkesområde eller i en kommun där lärlingsutbildning tidigare inte alls funnits.

Bidrag har beviljats till 24 kommuner

År 2016 ansökte 55 kommuner om cirka 52 miljoner kronor i statsbidrag för utvecklingsinsatser. Antalet ansökningar och sökt belopp har varierat sedan statsbidraget infördes 2014. Första året ansökte 54 huvudmän om cirka 30 miljoner kronor. Året därpå ökade både antalet huvudmän och sökt belopp – 69 kommuner ansökte om cirka 50 miljoner kronor. I år sjönk antalet sökande kommuner något medan sökt belopp är i nivå med föregående år. Av 55 kommuner som ansökt om bidrag 2016 beviljades 24 kommuner bidrag om 20,9 miljoner kronor enligt tabell 7. Beviljat belopp varierar mellan cirka 80 000 kronor och 4,2 miljoner kronor per kommun.

Överlag höll inkomna ansökningar god kvalitet men då sökt belopp översteg tillgängliga medel rangordnade Skolverket ansökningarna enligt en kvalitativ bedömning. I bedömningen har Skolverket värderat i vilken utsträckning insatserna kan bidra till att öka antalet elever i befintliga utbildningar alternativt i vilken utsträckning insatserna bidrar till att fler utbildningar kommer att kunna erbjudas. För att säkra den geografiska spridningen prioriterades kommuner som inte tidigare anordnat lärlingsutbildning.

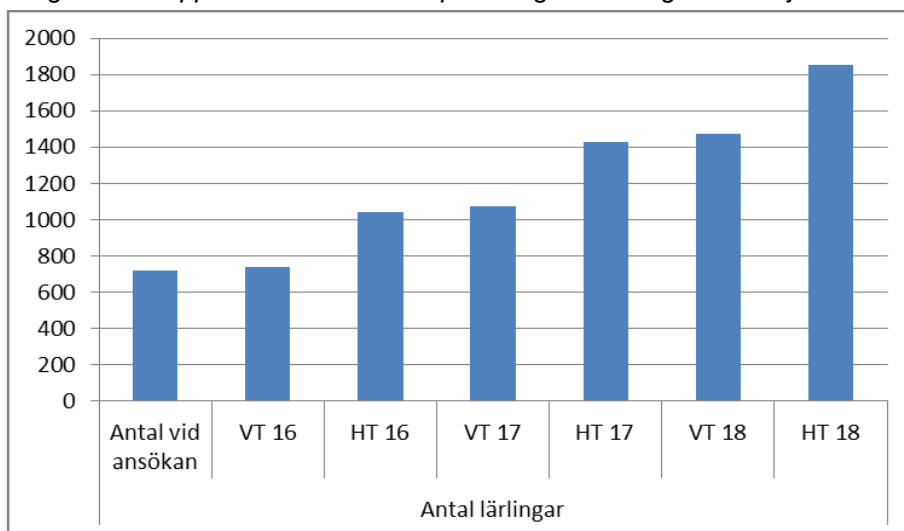
Tabell 7. Statsbidrag i kronor för att främja gymnasial lärlingsutbildning 2015/2016

	Ansökt 2015	Beviljat 2015	Ansökt 2016	Beviljat 2016
Antal kommunala huvudmän	69	33	55	24
Belopp	50 191 813	20 746 278	52 067 686	20 935 726

Fler lärlingar på lång sikt

Sammanlagt beviljades bidrag för att öka antalet lärlingselever med omkring 1 500 elever på två års sikt, se diagram 11. Uppgifterna om ökningen av antalet elever bygger på kommunernas uppskattningar och är beroende av fler faktorer än statsbidraget. De ska därför tolkas med viss försiktighet.

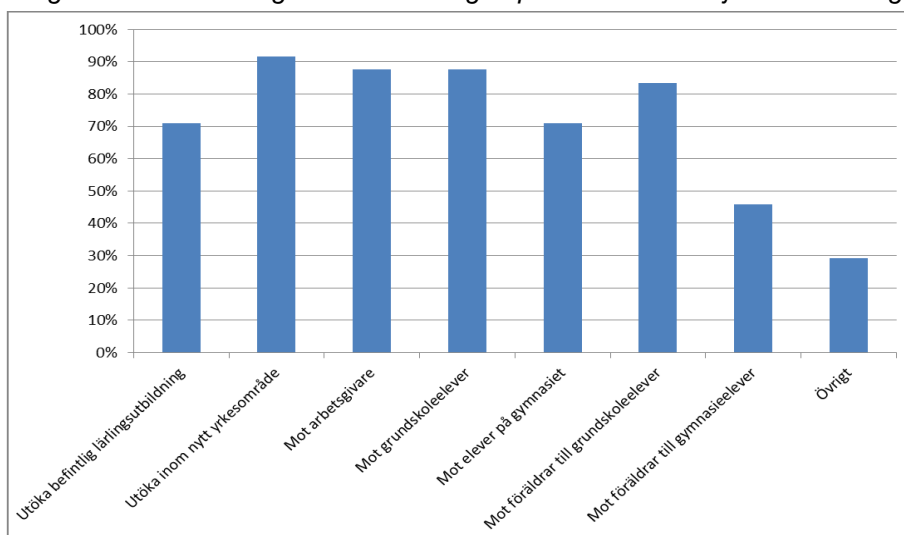
Diagram 11. Uppskattat antal elever på lärlingsutbildning hos beviljade kommuner

Nya yrkesområden och informationsinsatser

I ansökan har kommunerna fått ange vad insatserna avser. Det är vanligare att huvudmän beviljats statsbidrag för att starta upp eller utöka sin lärlingsutbildning med ett nytt yrkesområde än att de beviljats bidrag för att utöka befintlig lärlingsutbildning. Det är också vanligare med insatser riktade mot arbetsgivare och mot elever och föräldrar i grundskolan än mot elever och föräldrar i gymnasieskolan.

Diagram 12. Fördelningen och inriktningen på insatser i beviljade ansökningar.

Beviljade medel har bland annat avsett personalkostnader för till exempel samordnare och studie- och yrkesvägledare. De har också avsett kostnader för kompetens-

utveckling och konferenser samt informationsmaterial. Bland insatserna som inte beviljats statsbidrag ingår till exempel inköp av IT-utrustning, bygge av verkstad och mässbesök.

Vilka insatser antas ge effekt?

Enligt statsbidragsförordningen ska Skolverket utvärdera effekterna av bidraget. Eftersom statsbidraget är relativt nytt går det ännu inte att dra några säkra slutsatser kring hur insatserna bidrar till att öka antalet lärlingar i Sverige. I uppföljningen av 2015 års statsbidrag tillfrågades kommunerna istället om vilka insatser de i störst utsträckning bedömer bidra till att öka antalet lärlingselever. Framgångsfaktorer som pekas ut är:

- utveckla den befintliga utbildningen,
- ge möjlighet att erbjuda lärlingsutbildning inom fler yrkesområden, och
- genomföra insatser riktade mot grundskoleelever.

När samma fråga ställdes till kommunerna förra året angav även många att insatser riktade mot arbetsgivare i syfte att skapa lärlingsplatser var av betydelse, vilket också varit en insats flera kommuner beviljats bidrag för 2016.

Bilaga 1

Redovisning av statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning kommunala huvudmän läsåret 2015/2016.

Höstterminen 2015	Utvecklingskostnader
Lön lärlingssamordnare	13 679 366
Kvalitetsutveckling, samverkan	952 549
Resekostnader	883 910
Handledarutbildning	757 642
Kurser, konferenser	485 179
Programråd	251 855
Externa kurser, tekniska hjälpmedel	1 880 458
Övriga kostnader	677 976
Summa	19 568 935

Vårterminen 2016	Utvecklingskostnader
Lön lärlingssamordnare	14 630 314
Kvalitetsutveckling, samverkan	1 009 069
Resekostnader	755 864
Handledarutbildning	648 461
Kurser, konferenser	631 999
Programråd	229 079
Externa kurser, tekniska hjälpmedel	1 929 738
Övriga kostnader	445 251
Summa	20 279 775

Bilaga 2

Redovisning av statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning enskilda huvudmän läsåret 2015/2016.

Höstterminen 2015	Utvecklingskostnader
Lön lärlingssamordnare	18 094 337
Kvalitetsutveckling, samverkan	2 093 144
Resekostnader	498 830
Handledarutbildning	121 612
Kurser, konferenser	383 184
Programråd	55 623
Externa kurser, tekniska hjälpmedel	194 739
Övriga kostnader	141 475
Summa	21 582 943

Vårterminen 2016	Utvecklingskostnader
Lön lärlingssamordnare	18 417 327
Kvalitetsutveckling, samverkan	2 578 219
Resekostnader	503 933
Handledarutbildning	143 627
Kurser, konferenser	419 393
Programråd	56 920
Externa kurser, tekniska hjälpmedel	201 006
Övriga kostnader	115 492
Summa	22 435 917

Bilaga 3

Beviljat statsbidrag samtliga huvudmän läsåret 2015/16.

Huvudmannens namn	Utvecklings- kostnader	Ersättning arbetsgivare	Handledarutbildning	Totalt bidrag 15/16
ALINGSÅS KOMMUN	64 700	278 750	0	343 450
AVESTA KOMMUN	87 300	515 000	0	602 300
BENGTSFORS KOMMUN	40 000	278 750	36 831	355 581
BERGS KOMMUN	10 000	42 500	0	52 500
BORLÄNGE KOMMUN	50 000	112 500	30 000	192 500
BORÅS KOMMUN	1 100 000	4 685 000	50 247	5 835 247
BÅSTAD KOMMUN	115 000	481 250	0	596 250
ENKÖPINGS KOMMUN	35 000	146 250	20 247	201 497
ESKILSTUNA KOMMUN	1 585 000	6 710 000	447 619	8 742 619
ESLÖVS KOMMUN	110 000	467 500	48 663	626 163
FALKENBERGS KOMMUN	30 000	127 500	0	157 500
FILIPSTADS KOMMUN	1 315 000	5 586 250	326 135	7 227 385
FINSPÅNGS KOMMUN	260 000	1 115 000	89 157	1 464 157
FLENS KOMMUN	490 000	2 092 500	137 820	2 720 320
GISLAVEDS KOMMUN	140 000	595 000	0	735 000
GOTLANDS KOMMUN	40 000	170 000	33 663	243 663
GÖTEBORGS KOMMUN	1 935 000	7 997 240	367 472	10 299 712
HAGFORS KOMMUN	30 000	127 500	25 247	182 747
HALMSTADS KOMMUN	555 000	2 366 250	167 820	3 089 070
HANINGE KOMMUN	1 335 796	5 731 250	120 989	7 188 035
HELSINGBORGS KOMMUN	430 000	1 822 500	282 720	2 535 220
HERRLJUNGA KOMMUN	20 000	85 000	0	105 000
HOFORS KOMMUN	35 000	156 250	0	191 250
HUDDINGE KOMMUN	910 000	3 817 500	95 494	4 822 994
HUDIKSVALLS KOMMUN	395 000	1 661 250	8 416	2 064 666
HYLTE KOMMUN	150 000	647 500	65 000	862 500
Hälsinglands Utbildningsförbund	425 000	1 808 750	10 000	2 243 750
HÄRNÖSANDS KOMMUN	630 000	2 648 750	69 157	3 347 907
HÖGSBY KOMMUN	35 000	151 250	0	186 250
JÄMTLANDS GYMNASIEFÖRBUND	398 500	1 680 100	198 315	2 276 915
JÖNKÖPINGS KOMMUN	51 000	260 000	45 494	356 494
KALIX KOMMUN	29 100	90 000	0	119 100
KALMARSUNDS GYMNASIEFÖRBUND	117 150	766 250	40 494	923 894

KARLSHAMNS KOMMUN	25 000	98 750	0	123 750
KARLSKOGA KOMMUN	130 000	539 750	60 000	729 750
KARLSKRONA KOMMUN	910 000	3 862 500	102 573	4 875 073
KARLSTADS KOMMUN	865 000	3 688 750	3 416	4 557 166
KATRINEHOLMS KOMMUN	240 275	1 032 500	16 831	1 289 606
KLIPPANS KOMMUN	45 000	188 750	38 663	272 413
KNIVSTA KOMMUN	123 489	1 633 750	82 573	1 839 812
KRAMFORS KOMMUN	595 000	2 401 250	235 000	3 231 250
KRISTINEHAMNS KOMMUN	30 000	127 500	0	157 500
KUMLA KOMMUN	145 000	618 750	8 416	772 166
KUNGSBACKA KOMMUN	445 000	1 898 750	10 247	2 353 997
KUNGÄLV KOMMUN	105 000	448 750	87 573	641 323
Kunskapsförbundet Väst	210 000	886 250	58 663	1 154 913
KÖPINGS KOMMUN	345 000	1 443 750	99 157	1 887 907
LANDSKRONA KOMMUN	95 000	396 250	57 079	548 329
LEKSANDS KOMMUN	325 000	1 383 750	45 000	1 753 750
LERUMS KOMMUN	145 000	618 750	0	763 750
LIDKÖPINGS KOMMUN	50 000	212 500	0	262 500
LILLA EDETS KOMMUN	75 000	321 250	0	396 250
LINDESBERGS KOMMUN	10 000	42 500	5 000	57 500
LINKÖPINGS KOMMUN	315 000	1 373 750	26 831	1 715 581
LJUSDALS KOMMUN	10 000	28 750	8 416	47 166
LULEÅ KOMMUN	585 000	2 503 750	304 798	3 393 548
LUNDS KOMMUN	805 000	3 433 750	161 483	4 400 233
LYSEKILS KOMMUN	435 000	1 841 250	0	2 276 250
MALMÖ KOMMUN	605 000	2 543 750	485 787	3 634 537
MALUNG-SÄLENS KOMMUN	20 000	95 000	13 663	128 663
MARKS KOMMUN	85 000	400 000	78 663	563 663
MELLERUDS KOMMUN	385 000	1 628 750	225 394	2 239 144
MORA KOMMUN	85 000	363 750	16 831	465 581
MOTALA KOMMUN	615 000	2 611 250	0	3 226 250
MÖNSTERÅS KOMMUN	55 000	255 000	0	310 000
NACKA KOMMUN	0	93 750	25 000	118 750
NORRA VÄSTMANLANDS UTBILDNINGSFÖRBUND	20 000	85 000	16 831	121 831
NORRKÖPINGS KOMMUN	260 000	1 105 000	85 247	1 450 247
NYKÖPINGS KOMMUN	90 000	476 250	38 663	604 913
NÄSSJÖ KOMMUN	690 000	2 927 500	0	3 617 500
OSKARSHAMNS KOMMUN	735 000	3 094 500	144 652	3 974 152
PITEÅ KOMMUN	60 000	255 000	33 663	348 663

RONNEBY KOMMUN	70 000	297 500	52 079	419 579
RÄTTVIKS KOMMUN	223 000	1 028 750	90 742	1 342 492
SALA KOMMUN	110 000	467 500	0	577 500
SALEMS KOMMUN	0	1 516 250	58 663	1 574 913
SANDVIKENS KOMMUN	695 700	3 187 500	631 181	4 514 381
SIMRISHAMNS KOMMUN	560 000	2 390 000	73 663	3 023 663
SKELLEFTEÅ KOMMUN	580 000	2 465 000	88 416	3 133 416
STENUNGSUNDS KOMMUN	1 000 000	4 265 000	414 203	5 679 203
STOCKHOLMS KOMMUN	1 940 000	8 200 000	506 035	10 646 035
STRÖMSUNDS KOMMUN	26 500	170 000	33 663	230 163
SVEDALA KOMMUN	10 000	42 500	0	52 500
SYDNÄRKES UTBILDNINGSFÖRBUND	95 000	386 250	0	481 250
SYDSKÅNSKA GYMNASIEFÖRBUNDET	200 000	915 074	34 157	1 149 231
SÄTERS KOMMUN	75 000	321 250	21 831	418 081
SÖDERKÖPINGS KOMMUN	540 000	2 295 000	102 573	2 937 573
TANUMS KOMMUN	207 200	921 250	79 652	1 208 102
TIDAHOLMS KOMMUN	135 000	576 250	0	711 250
TINGSRYDS KOMMUN	70 000	297 500	58 910	426 410
TORSBY KOMMUN	10 000	42 500	0	52 500
TRANEMO KOMMUN	375 000	1 596 250	30 000	2 001 250
TRANÅS KOMMUN	245 000	1 043 750	31 831	1 320 581
UDDEVALLA KOMMUN	2 305 000	9 808 750	513 214	12 626 964
UMEÅ KOMMUN	525 000	1 930 192	113 910	2 569 102
UPPSALA KOMMUN	1 010 000	3 340 625	240 394	4 591 019
UPPVIDINGE KOMMUN	15 000	66 250	6 831	88 081
VANSBRO KOMMUN	30 000	142 500	17 079	189 579
VARBERGS KOMMUN	565 000	2 388 900	399 698	3 353 598
VETLANDA KOMMUN	1 180 000	5 015 000	993 058	7 188 058
VIMMERBY KOMMUN	39 000	212 500	0	251 500
VÅRGÅRDA KOMMUN	0	100 000	0	100 000
VÄNNÄS KOMMUN	500 000	1 922 500	247 720	2 670 220
VÄRNAMO KOMMUN	745 000	3 148 750	25 247	3 918 997
VÄSTERBERGSLAGENS UTBILDNINGSCENTRUM, VBU	110 000	486 250	0	596 250
Västerdalarnas Utbildningsförbund	50 000	187 500	50 000	287 500
VÄXJÖ KOMMUN	765 000	3 258 750	91 831	4 115 581
YSTAD KOMMUN	195 000	731 250	70 000	996 250
ÅNGE KOMMUN	10 000	42 500	8 416	60 916
ÅRJÄNGS KOMMUN	5 000	18 750	0	23 750

2016-09-30

27 (29)

Dnr:8.1.1-2015:1104

ÄLVSBYNS KOMMUN	5 000	23 750	3 416	32 166
ÖREBRO KOMMUN	585 000	2 503 750	454 698	3 543 448
ÖRNSKÖLDSVIKS KOMMUN	170 000	722 500	128 068	1 020 568
AF AFFÄRSEFFEKT FRAMTIDSSKOLA AB	275 000	1 181 250	43 910	1 500 160
Au Claves AB	68 000	316 250	63 910	448 160
FRAMTIDSGYMNASIET I GÖTEBORG AKTIEBOLAG	12 000	90 000	0	102 000
Framtidsgymnasiet i Sverige AB	345 000	1 483 750	0	1 828 750
Gimo UtbildningsAktiebolag	335 000	1 402 500	277 720	2 015 220
Hagströmska Gymnasiet AB	0	61 250	0	61 250
HUMEQ EDUCATION AB	20 000	90 000	0	110 000
Kunskapscompaniet Gymnasium KCGY AB	145 000	618 750	8 416	772 166
Lärande i Sverige AB	527 460	2 488 750	319 551	3 335 761
Lärlingsgymnasiet i Sverige AB	1 860 000	7 895 000	156 236	9 911 236
Norrtelje teknikgymnasium AB	50 000	212 500	42 079	304 579
Peabskolan AB	1 696 800	7 835 000	0	9 531 800
Plusgymnasiet AB	180 000	760 000	132 573	1 072 573
Praktiska Sverige AB	22 355 000	94 817 500	1 161 923	118 334 423
Roslagen Education AB	600 000	2 550 000	75 000	3 225 000
STADSMISSIONENS SKOLSTIFTELSE	135 000	576 250	23 910	735 160
STIFTELSEN FRYSHUSET	105 000	448 750	0	553 750
Sveriges Ridgymnasium AB	95 000	396 250	42 079	533 329
THORENGRUPPEN AB	14 425 000	60 926 250	1 726 025	77 077 275
Utbildningscentret för yrkestrafik i Sverige AB	0	190 000	0	190 000
VACKSTANÄSGYMNASIET	480 000	2 045 000	43 663	2 568 663
Östersunds gymnasieskola AB	459 600	1 748 000	109 405	2 317 005
Summa	83 867 570	358 790 631	15 190 692	457 848 893

Bilaga 4

Elever i årskurs 1-3 per gymnasieprogram vårterminen 2016

VT 2016	Årskurs 1			Årskurs 2			Årskurs 3			Total
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Bygg- och anläggningsprogrammet	63	378	441	93	746	839	82	848	930	2210
	14%	86%	100%	11%	89%	100%	9%	91%	100%	
Barn- och fritidsprogrammet	132	50	182	114	32	146	108	40	148	476
	73%	27%	100%	78%	22%	100%	73%	27%	100%	
El- och energiprogrammet	6	151	157	10	191	201	17	249	266	624
	4%	96%	100%	5%	95%	100%	6%	94%	100%	
Fordons- och transportprogrammet	27	207	234	31	304	335	41	285	326	895
	12%	88%	100%	9%	91%	100%	13%	87%	100%	
Handels- och administrationsprogrammet	175	133	308	183	165	348	189	112	301	957
	57%	43%	100%	53%	47%	100%	63%	37%	100%	
Hotell- och turismprogrammet	67	19	86	81	16	97	145	26	171	354
	78%	22%	100%	84%	16%	100%	85%	15%	100%	
Hantverksprogrammet	198	30	228	169	22	191	150	14	164	583
	87%	13%	100%	88%	12%	100%	91%	9%	100%	
Industri tekniska programmet	2	76	78	7	99	106	12	145	157	341
	3%	97%	100%	7%	93%	100%	8%	92%	100%	
Naturbruksprogrammet	75	17	92	69	12	81	83	26	109	282
	82%	18%	100%	85%	15%	100%	76%	24%	100%	
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	67	64	131	69	60	129	132	102	234	494
	51%	49%	100%	53%	47%	100%	56%	44%	100%	
RX-Flygteknikutbildningen	1	18	19	2	20	22	0	23	23	64
	5%	95%	100%	9%	91%	100%	0%	100%	100%	
VVS- och fastighetsprogrammet	8	188	196	7	183	190	2	230	232	618
	4%	96%	100%	4%	96%	100%	1%	99%	100%	
Vård- och omsorgsprogrammet	244	58	302	200	51	251	172	40	212	765
	81%	19%	100%	80%	20%	100%	81%	19%	100%	

*Elever inom programmet har skyddade personuppgifter

Bilaga 5

Programbeteckningar för yrkesprogram i gymnasieskolan.

Program	Programbeteckning
Bygg- och anläggningsprogrammet	BA
Barn- och fritidsprogrammet	BF
El- och energiprogrammet	EE
Fordons- och transportprogrammet	FT
Handels- och administrationsprogrammet	HA
Hotell- och turismprogrammet	HT
Hantverksprogrammet	HV
Industri tekniska programmet	IN
Naturbruksprogrammet	NB
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	RL
RX-Flygteknikutbildningen	RX
VVS- och fastighetsprogrammet	VF
Vård- och omsorgsprogrammet	VO